

זיהר קריאת שמע

זהירות נחיצות
למצות קריאת שמע

יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי,
עיה"ק בית שמש תובב"א
חודש טבת שנת תשע"ג לפ"ק

זהירות נחיצות למצות קריאת שמע שחרית וערבית

שאלה: עד היכן יש לדקדק במצות קריאת שמע בזמנה?
תשובה: אבאר לך קצת מה שפתיב בזוהר הקדוש ובפוסקים.

בקיץ) יקרא עם התפלין שעליו - אצל קריאת שמע דלפני קרבנות - כל ג' פרשיות של קריאת שמע ויכוון לפני הקריאה לצאת בזה מצות עשה דקריאת שמע של שחרית, ומצות עשה דזכירת יציאת מצרים (עיין מגן אברהם ומשנה ברורה ובאור הלכה סוף סימן מ"ו).

ואם אין התפלין אז עליו ימתין מלקרות עד אחר הנחת התפלין, ובתנאי שברור לו שלא ישכח לקרא אז, אבל בלאו הכי מוטב שיקרא עכשו בלי תפלין, (עיין דגול מרבבה וחדושי רבי עקיבא איגר שם, ובשאלות ותשובות שו"מ (מהד"ת חלק ג' סימן ע"ז), אשל אברהם (מבוטשאטש סימן כ"ה), שאלות ותשובות בית יצחק (סימן ט' וסימן ב' או ג'), שאלות ותשובות מהרש"ג (סימן נ"ב), שאלות ותשובות לבושי משפט (מהדורה ג סימן ה'), שאלות ותשובות תורת יקותיאל (סימן י"א וסימן ש"א).

ב. כלל גדול נקט בידיך אם אפשר לקיים מצות קריאת שמע

איתא בזוהר הקדוש (בלק קפו). דמי שאינו קורא קריאת שמע בזמנו אפלו עסק בדבר מצוה מנדה לשמים כל אותו היום. ובזוהר הקדוש (רמט:) כשמנדה מן השמים אין תפלתו נשמעת. ובמקדש מלך (בלק דף קפו) מי שלא קרא קריאת שמע בעונתה נהפך מן רמ"ח - לחר"ם, חס ושלום, ותפלתו ותורתו של כל היום אין עולה למעלה. ובאבות דרבי נתן (אבות פרק ג משנה ד) דברים נוראים בענין זה שכתב - דשנה של שחרית מוציאת את האדם מן העולם - הינו שישן עד שעבר עליו זמן קריאת שמע, ובשאלות ותשובות לב חיים (סימן קמ"ד): להכות מכות מרדות למי שאינו קורא קריאת שמע בזמנו. ובימות הקיץ סוף זמן קריאת שמע מקדם ועלולים ביותר לאחרו, וצרכין להזהר אז ביותר שאת, ועל כן הדרך הישרה שיבור לו האדם כדלהלן:

א. אם בברור לא יגיע עם הצבור לקריאת שמע בזמנו (כמו עכשו

בתפלין, זהו המבחר, ואם לאו לא יבטל בשביל זה קריאתה בזמנה. (עיין בפוסקים שם).

ג. אם ספק אצלו אי יגיע עם הצבור לקריאת שמע בזמנו, יקרא קריאת שמע לפני התפלה, ויתנה לפני זה, דאם יגיע הצבור לקריאת שמע בזמנו מכון לצאת עם הצבור אז, ואם לאו רוצה לצאת עכשו, ויקרא כל ג' הפרשיות. (חידוש רבי עקיבא איגר סוף סימן מו'), שאלות ותשובות שאלת שמואל (סימן ה'), פלא יועץ (ערך קריאת שמע).

ד. אם קם בפקר בזמן מאחר ובפרט בשבתות וימים טובים מוטב לקרות קריאת שמע מיד ולא להתמתין עד אחר שיקרא ברכות התורה, וכל שכן שלא להתמתין עד אחר שיטבל במקוה. (עיין סוף סימן מ"ו, ופרי מגדים משנה ברורה (סימן פ"ח), ושולחן מלכים (דף לו' או ל"ה)).

ה. לא יסמך לקרא קריאת שמע בצמצום לפני סוף זמן הקריאה דלפעמים אין המורה שעות מדיק וכן בכל מצוה התלוי בזמן. (ישועות חכמה סימן ע', חוסן ישועות אות ב').

ו. אם רוצה לילך לישן והוא כבר חצי שעה לפני עלות

השחר, צריך להתמתין עד התחלת זמן קריאת שמע (בערך 20 - 25 מינוטין אחר עלות השחר) ולקרות ג' פרשיות של קריאת שמע ואחר כך יישן, (שאלות ותשובות בניין עולם סימן א'), ואם יש לו מורה שעות המעורר (וועקער זייגע"ר) ומכינו לעוררו לפני סוף זמן קריאת שמע יכול לסמך על זה, ואם הוא אדם שאין ברור שיקום משנתו על ידי זה, לא יסמך על זה. וכן אין לסמך שאחר יעוררהו אפלו צוהו פן ישכח. (ישועות חכמה סי' ע' חוסן ישועות א' - ב').

ז. מי שהתחיל להתפלל וכבר עומד באמצע פסוקי דזמרה ונזכר שעדין לא קרא קריאת שמע ועד שיקרא יעבר הזמן, יגמר עד סוף הפרק ויקרא קריאת שמע שם. ואם עומד סמוך לשתבח יגמר לשתבח ויקראנו שם. (משנה ברורה ושאר אחרונים).

ח. בכל פעם לפני קריאת שמע ישהה מעט ויחשב בלבו, הריני מוכן ומזמן לקיים מצות עשה של קריאת שמע ומצות עשה של זכירת יציאת מצרים, ובמקום שמתר להפסיק מתר לאמרו בפה. (עיין סימן ס' ובפוסקים). ואם לא כן, צריך לחזור ולקרותה (פתיחה לפרי מגדים הלכות ברכות השחר, סימן ד'

אות ה', סדור היעב"ץ סדר קריאת שמע
אות י"א).

ז. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַבֵּן לִי"ב שָׁנָה
לְכָלֵי עֲלָמָא מְחִיב הָאָב
לְחַנֵּךְ בְּנֵו לְקִרְוֹת קְרִיאַת שְׁמַע

בְּזַמְנֵו (משנה ברורה סימן ע"ח סעיף
קטן ח') וּכְהִיּוֹם שְׁאִין מְדַקְדְּקִין
כָּל כֶּף בְּזֶה שׁוֹרְרַת הַזְּנִיחָה גְּדוּלָּה
בְּעַנְיָן זֶה אֲצֵל בַּחוּרִים גְּדוּלִים
לְדַקְדַּק בְּזֶה.

קריאת שמע של ערבית

בְּלִילָה יֵשׁ גַּם כֵּן חֻבַּת קְרִיאַת
שְׁמַע כְּמוֹ בַּיּוֹם, וַיִּשְׁנֵם
אֶפְלוּ מְדַקְדְּקִים שְׁאִין זְהִירִין
בְּעִקְרֵי דִּינֵיהֶם וּמְפַסְּדִים בִּידֵים
מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּכָל יוֹם.

מִצְוָה [וּבְפֶרֶט פֶּאֶשֶׁר עֵיף וַיִּגַע
וְקוּרָא בִּיחִיד בְּבֵיתוֹ] וְעַל כֵּן
יְדַקְדַּק לְכַתְּחִלָּה בְּהַזְדַּמְנוֹת
רֵאשׁוֹנָה אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים
לְקִרְוֹתָהּ. (שם).

א. זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע דְּלִילָה בְּצֵאת
הַכּוֹכָבִים וְהוּא ע"ב מִינּוּ"ט
אַחַר הַשְּׁקִיעָה - וְאִם מִתְּפִלָּל
בְּצַבּוּר מְעַרֵּב וּבְשַׁעַת קְרִיאַת
שְׁמַע לֹא הִיָּה עֲדִין צֵאת הַכּוֹכָבִים,
לֹא יֵצֵא בְּזֶה אֲלֹא צְרִיךְ לְקִרְוֹת
קְרִיאַת שְׁמַע כְּשֶׁיִּגִיעַ זְמַנָּה, וִירָא
שָׁמַיִם יִקְרָא כָּל הַג' פְּרָשִׁיּוֹת וְעַל
כָּל פָּנִים לֹא יִחְסַר מִב' פְּרָשִׁיּוֹת
רֵאשׁוֹנוֹת, (סימן רל"ה סעיף א' ומשנה
ברורה שם).

ג. אִם אֶפְשֶׁר יִהְיֶה לְהַתְּפַלֵּל
עֶרְבִית עִם הַצַּבּוּר אַחַר
צֵאת הַכּוֹכָבִים דִּישׁ בּוֹ כְּמָה
מְעַלּוֹת טוֹבוֹת:

1 לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְקִרְוֹתָהּ
בְּזַמְנָה עִם בְּרֻכּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע
וְלְהַסְמִיךְ גְּאֻלָּה לְתַפְּלָה.

2 בְּרַב עִם הַדְּרַת מְלֶךְ לְקִיָּם
מִצְוֹת קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַצַּבּוּר
יַחַד.

3 כָּל הַנִּכְלָל בְּתַפְּלַת צַבּוּר
עֲלֵיהָ אָמְרוּ חַז"ל אֵין הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בְּתַפְּלַת רַבִּים.

4 מְסַגֵּלַת לְכוּן יוֹתֵר.

5 יִזְהַר לְכוּן לְפָנֵי הַקְּרִיאָה
לְקִיָּם מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע.
(עיין לעיל אות ז')

ב. מִי שְׁצָרִיךְ לְחַזֵּר וְלְקִרְוֹת
קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית
(כנ"ל סעיף א') אֵין כְּדַאי לְסַמְךְ עַל
הַקְּרִיאָה שְׁקוּרָא עַל מִטְּתוֹ, אֶפְלוּ
אִם מְנַהֵגוּ לְקִרְוֹת כָּל ג' הַפְּרָשִׁיּוֹת
דְּהָא צְרִיךְ לְכוּן לְצֵאת יְדֵי מִצְוֹת
עֲשֵׂה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, וְקְרִיאַת
שְׁמַע שְׁעַל הַמָּטָה אֵין מְכוּנֵין לְשֵׁם

כּוֹנֵה מַעֲכָבֵת

בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת מַעֲלָה וּמְטָה
בְּשִׁבְעָה רְקִיעִים וּבְאַרְץ וּבְד' רוחות השמים. (שערי תשובה לרבינו יונה וכן בביאור הגאון סימן ה' דכאן וודאי מעכבת).

וּבְתַב בְּחַיֵּי אָדָם (שם) שְׂיִכּוֹן
שֶׁהוּא מוֹסֵר עֲצָמוֹ
לְהַרְיָגָה בְּשִׁבִיל אַמוּנָה זוּ וַיִּדְמָה
בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ הוּא נִשְׂרָף עֲכָשׁוּ עַל
קִדְשֵׁת שְׁמוֹ יִתְבַּרֵּךְ וַיִּתְעַלֶּה, וַיִּחַשֵׁב
כְּאִלּוּ עָשָׂה בְּפַעַל מִמֶּשׁ, עַכ"ל.

אֵיתָא בְּסִפְרֵי יִרְאִים דִּיכּוֹן
שְׁמִקְבַּל עָלָיו עַל
אַלְקוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ, עַל זִרְעוֹ
וְזִרְעֵ זִרְעוֹ עַד עוֹלָם לְהוֹרוֹתֵם דְּרַף
ד' וְזֶה סְגֻלָּה גְדוֹלָה שְׂיִהִיּוּ בְּנֵי
יִרְאֵי הַשָּׁם.

לְבַד מֵהַכּוֹנֵה הַנִּזְכָּר לְעֵיל אוֹת
ח' עוֹד יֵשׁ כּוֹנֵה הַמַּעֲכָבֵת
אַפְלוּ בְּדִיעֲבַד, וְאִם לֹא כּוֹן יִחְזֹר
וַיִּקְרָא עוֹד פַּעַם, וְהִינּוּ פְרוּשׁ
הַמְּלוֹת לְפָסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל,
וּפְסוּק בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד. (עיין סימן ס"ג סעיף ד',
ומגן אברהם סעיף קטן ה', ומגן אברהם
סימן ס"א סעיף קטן י"א, ועיין בשולחן
ערוך הרב, ומשנה ברורה סימן ס"ג
סעיף קטן י"א - י"ב) וַיֵּשׁ מִחֲמִירִין
עַד עַל לְבָבְךָ. (משנה ברורה שם
בשם הבית חדש).

וּכּוֹנֵה הַפְּשׁוּטָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
כְּלוּמַר שְׁמַע וּקְבַל עָלֶיךָ
- וַיִּכּוֹן - שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ וּמְקַבֵּל עָלָיו
וּמֵאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה ד' אֲלֵקִינוּ
שְׁאַנְחָנוּ מֵאֲמִינִים בּוֹ הוּא ד' אֶחָד

